Nr. 2 (37) 1939 m. sausio 13 d. II metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

DVI SESUTĖS

Garsiam Vilniaus mieste, Vilija kur plaukia,
O toliau dar pušys auga šimtametės,
Dvi sesutės mažos ten „Varpelio“ laukia;
Pasakų, eilučių daugel jos ten mato.

Dvi sesutės mažos: Vyda ir Birutė,
Vis „Varpelio“ laukia... Laukia, nekantrauja:
Viena tikis rasti gražią ten eilutę,
Antra — paskaityti pasakėlę naują.

Darbščios tai mergaitės, mokytis netingi,
Tai žiedai tėvynės, tai dvi gražios rožės.
Aš tikiu — jos tautai bus tikrai naudingos,
Gerbs, mylės tėvynę, jos darželių grožį.

Ar žiemužės vėjai mūsų krašte kaukia,
Ar žieduos marguose nardosi drugelis,
Vyda ir Birutė laikraštėlio laukia,
O tas laikrastėlis — jų gražus „Varpelis“.

J. Mackevičius.

Kryžiuočiai ir prūsai

Mūsų Išganytojas yra gimęs, augęs, žmones mokinęs ir miręs žydų žemėje — Palestinoje. Iš Palestinos Jo mokslas buvo išplatintas po visus pasaulio kraštus, visur atsirado krikščionių. Palestina krikščionims buvo Šventoji Žemė. Jie gausiai lankė Betliejų, kur Kristus gimė, Nazaretą, kur Jis ilgiausiai gyveno, Jeruzalę, kur Jis kentėjo ir mirė, ir visas kitas vietas, kurios šiuo ar kitu būdu primindavo Kristų. Kol Palestiną valdė krikščionys (žydus netrukus po Kristaus mirties romėnai iš ten išvijo), šventųjų vietų lankyti niekas netrukdė. Bet po kelių šimtmečių Palestina pateko į netikinčiųjų — musulmonų — rankas. Jie išblaškė ten gyvenančius krikščionis ir pradėjo varžyti šventųjų vietų lankymą kitur gyvenantiems krikščionims. Kaip tik žinia apie tai pasiekė Vakarų Europą, jos gyventojai subruzdo. Gimė drąsi mintis: atimti Šventąją Žemę iš netikėlių ir ten sukurti krikščionių valdomą valstybę. Prasidėjo Kryžiaus karai, kurie užtruko pora šimtmečių. Iš pradžios Palestina pateko į krikščionių rankas, bet vėliau, kada pirmasis užsidegimas pranyko, ji vėl atiteko musulmonams. Kryžiaus karų metu atsirado ir kryžiuočiai.

Kartu su kariuomene į Šventąją Žemę plūdo krikščionių būriai į šventąsias vietas. Maldininkų tarpe nemaža buvo neturtingų ir vargšų, kuriais reikėjo turtingesniems rūpintis. 1128 m. turtingųjų vokiečių būrelis Jeruzalėje įkūrė broliją, kuri turėjo tuos vargšus globoti. Brolija pradėjo tarpti ir išaugo į didelę draugiją. Po kiek laiko jai buvo duotos kariškojo pobūdžio draugijos teisės su įsakymu jėga ginti skriaudžiamuosius maldininkus. Draugijos nariai turėjo dėvėti baltus apsiaustus su dideliu juodu kryžiumi, — iš čia ir jų pavadinimas—kryžiuočiai.

Kryžiuočiai Palestinoje neilgai tebuvo. 1291 metais visa Palestina atiteko musulmonams. Kryžiuočiai dar anksčiau iš jos pabėgo. Jie apsistojo Venecijoje, iš jos Vengrijoje. Bet Venecijoje ir Vengrijoje jie išgyveno labai neilgai. 1226 m. jie atsikraustė prūsų žemių pasienin. Nuo to laiko prasidėjo ilgi ir kruvini karai su mūsų protėviais.

Tarp Nemuno ir Vislos žiočių senovėje gyveno mūsų giminaičiai prūsai. Prūsai gyveno dideliuose miškuose, užsiimdavo medžiokle, žvejyba, žemės darbu ir prekyba. Jie nesudarė vienos valstybės, gyveno palaidai, giminėmis. Gimines valdė vyresnieji amžiumi žmonės, kuriuos anuomet vadindavo kunigais, arba kunigaikščiais. Prūsai buvo karingi ir labai dažnai įsiverždavo į lenkų gyvenamas vietas. Prūsų užpuldinėjimai, žinia, nepatiko lenkams, kurie tuomet taip pat buvo išsiskirstę į atskiras kunigaikštijas ir nesugebėjo rimčiau pasipriešinti prūsams. Pagaliau, vienas mozūrų kunigaikštis Konradas pasiūlė kryžiuočiams atsikraustyti į jo žemes ir apsigyventi prūsų pašonėje. Kryžiuočiai Konrado pasiūlymą priėmė, dargi pasižadėjo ginti lenkų žemes nuo prūsų.

Kryžiuočiai pradėjo kovą su prūsais. Kovojo jie šitaip: didesnis kryžiuočių būrys įsiverždavo į prūsų žemę ir ją užimdavo; užimtoje vietoje prūsai buvo išžudomi, jų sodybos sudeginamos ir toje vietoje statomos mūro pilys; išžudytų prūsų vieton buvo atgabenami iš Vokietijos gilumos vokiečiai ir apgyvendinami tuščiose vietose. Įsi-

stiprinę šioje vietoje po kiek laiko kryžiuočiai siekdavo toliau: vėl užimdavo naują žemės plotą, gyventojus išžudydavo, pristatydavo pilių ir atsigabendavo iš Vokietijos savų žmonių. Taip jie iš lėto užkariavo visas prūsų žemes ir jose pristatė stiprių pilių: Malburgą, Karaliaučių ir daug mažesnių. Po 50—60 metų jie pasiekė Nemuno žiotis ir čia pasistatė Klaipėdos pilį.

Prūsai atkakliai gynėsi, ne kartą buvo sukilę, bet visos jų pastangos nueidavusios niekais. Kryžiuočiai juos numalšindavę, suimtuosius be pasigailejimo nužudydavę, kiti turėję bėgti toliau į rytus. Prūsai turėjo jiems užleisti savo žemes, ir patys žuvo.

Kryžiuočiai buvo baisi jėga. Į jų eiles stodavę daugybė karžygių iš Vakarų Europos, daugiausia vokiečių. Kryžiuočiai skelbdavę, kad jie tarp prūsų platina Kristaus mokslą ir visų tikinčiųjų prašydavę ateiti jiems talkon. O tuomet krikščionys buvo įsitikinę, kad jie padarysią Dievui meilų darbą, jei eisią su kryžiuočiais krikštyti stabmeldžių. Ir daug atsirasdavę tokių pasišventėlių, kurie suplūsdavę pas kryžiuočius ir su jais kartu eidavę ugnimi ir kardu versti stabmeldžių į tikrąjį tikėjimą. Jiems nė į galvą neateidavusi mintis, kad jie tarnauja vien žemiškiems gudriųjų kryžiuočių tikslams ir vokiečių tautos reikalams.

Prūsų žemėje susidūrė dvi jėgos: kryžiuočių ir prūsų. Kryžiuočiai buvo suburti į vieningą ir drausmingą broliją, kurios priešakyje stovėjo vienas vadas ir jo visi aklai klausydavo. Prūsai stojo kovon palaidi, atskiromis giminėmis, be vieno vado. Ta kova pasibaigė kryžiuočių laimėjimu, nes jų pusėje buvo vienybė, drausmė ir susiklausimas. **V. B.**

Mačiau ir girdėjau

Girdėjau, kaip tvoros pyškėjo,
Kaip siuto už lango pūga,
Kaip vakarą saulė už miško
Pasviro sustingus, rausva.

Mačiau, kaip mažieji paukšteliai
Sulindo nakvot į žabus.
Mačiau, aš ten rytą nuėjęs,
Kiek daugel jų rado kapus.

Girdėjau, kaip čirškė paukšteliai,
Kaip prašė vaikelių mažų
Padėt jiems kovoti per žiemą
Su šalčiais, žiauriuoju badu.

Mačiau, kaip vaikučiai pririnko
Nuo stalo gardžių trupinių,
Kaip bėrė už durų paukšteliams,
Kad badas nevargintų jų.

J. Šlėvė.

Paukštelių eglutė

— Ar žinote, berniukai, kur mūsų eglutė?—paklausė Petrukas.

— Žinome, patvoryje.

— Gaila,—liūdnai tarė Petrukas.

— Kodėl?

Bet Petrukas nieko neatsakė. Užsimąstė.

— Žinote, ką aš sumaniau padaryti?— atsiliepė Petrukas po valandėlės.

— Et, tau visuomet kažkokių šposų galva pilna,— pamojo ranka Onytė.

— Ot, ne. Šiuokart rimtai galvoju.

— Na, na!

— Padarykime iš tos išmestos eglutės paukšteliams eglutę.

— Tai kokiu būdu?

— Kokiu būdu... labai paprastai: aš turiu pririnkęs trupinių, sėklelių, tu surinksi virtuvėje kiek liekanų, tik paprašyk mamytės. O mes su Vytuku einame tuoj eglutę pastatyti.

Nubėgo. Atkasė sniegą, pastatė eglutę. Iš vienos pusės pririšo prie tvoros, iš kitos prie vartų, kad vėjas neparblokštų.

Jiems besitriūsiant, atbėgo ir Onytė pilnu krepšeliu nešina — trupinių, kruopelių, gabaliukų mėsos, lašinių, pyrago, aguonų, grūdų, net kaulelių.

Mėsos, lašinių gabaliukus ir kaulelius pririšo prie šakučių, grūdelius pabėrė ant lentelės apačioje...

— Palaukit! — sušuko kažką prisiminęs Vytukas, ir nukūrė namo. Po valandėlės atsinešė dvi dėžutes: savo paties padarytą namelį.

— Žemėn pilti nepatogu; vėjas užpustys, ir žvirbliukai grūdelių neberas. Geriau į dėžutes...

Netrukus eglaitė buvo aprengta. Atrodė labai gražiai. Joje kabojo dėžutės, maišeliai, kauleliai, papuošti mėsos gabalėliai. Tik žvakučių trūko. Viršūnėje dargi baltą augalėlį buvo prikabinę.

Vaikai, nubėgę pirkion ir nosis prie stiklų prispaudę, stebėjo, kuris paukštelis pirmas atlėks.

Pasirodė, kad drąsiausias karžygis buvo žvirblis.

Atlėkė, žiūri — kas čia? Grūdai? Trupiniai? Lašiniai?! Cinkt snapu...

— Tai lašinių gardumas!— apsidžiaugė. — Ei, brolyčiai, eikšekit! — ėmė šaukti. — Čir-čir, eikšėkit!

Netrukus prilėkė pilna eglutė žvirblių.

— Čir-čir, ar tu nežinai, kas tą eglutę mums paruošė?—klausė vienas naujai atskridęs žvirblis.

— Čir-čir, nežinau, brolyt. Tur būt, ji pati tokia užaugo, — atsakė antrasis žvirblis.

— Eik tu, kvaileli! Čir čir, tai vaikeliai mums ją paruošė.

— Iš kur tu žinai, čirrr?

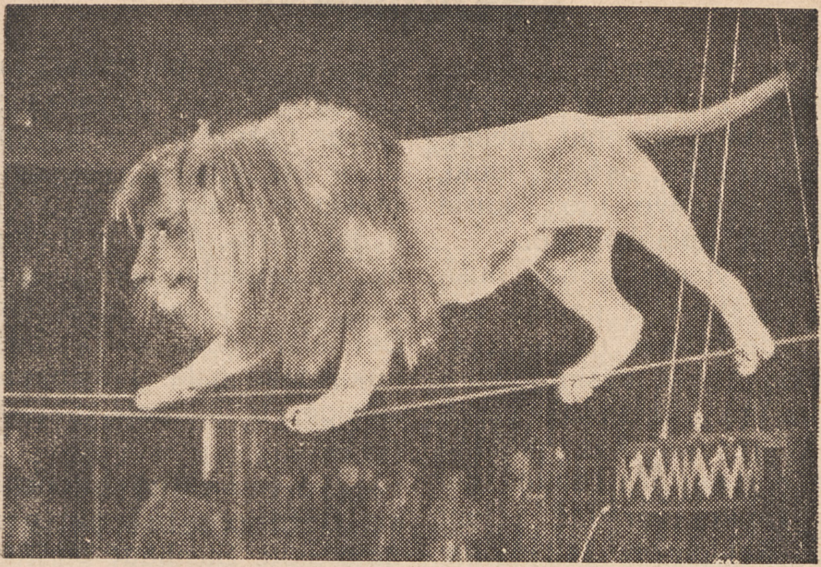
— Aš pats mačiau, čirr, pašiūrėje tupėdamas, čirr! Pasitrauk nuo lašinių! Man daugiausia jų reikia prileisti.

— Ne tau, bet man! Čirr!

— Man! man! Čirr, čirr!

Ir ėmė žvirbliukai peštis. Tuo tarpu atlėkė kitas žvirblis ir nusinešė lašinius, o vaikai juokais negalėjo tverti, pro langus bežiūrėdami.

Dagilis.

Žvėrių karalius.

Baltas rytas

Užu lango rytas švinta.
Girioj snaudžia vėjas šaltas.
Tyliai, tyliai snaigės krinta —
Kaip pūkeliai lengvos, baltos.

Baltas miškas, baltas laukas,
Po langais balti medeliai.
O erdvėj tik skraido, plauko,
Lyg maži balti drugeliai.

Svyra baltos gluosnių šakos,
Dunkso pievų baltas plotas.
Į mokyklą visas takas
Baltu kilimu išklotas.

Strykt iš lovos, žvilgt pro langą—
Baltas stogas, baltas kiemas!
Oi, vaikučiai mano brangūs,
Pasitikti bėkim žiemą!

Nuo palangės, lig vartelių
Baltos gniūžtės sparčiai ritas.
Kol pradės skaudėt piršteliai —
Bus senukas sulipdytas.

Aukštas, storas, stovi drūčiai,
Įsikandęs pado galą,
Ei, skubėkime, vaikučiai —
Pusrytėliai jau ant stalo!

Traukia žvilgsnį lango stiklas,
Erdvas balto sniego plotas
Ir takelis į mokyklą,
Baltu kilimu išklotas.

V. Vabalas.

Beždžionė

Buvo beždžionė. Žmonės ją laikė žvėryne ir kitiems rodė. Ir daug žmonių ateidavo jos pažiūrėti. Ji buvo jauki, gera, pažindavo tuos, kurie dažniau ją aplankydavo.

Kartą vienas ponas nusimovė pirštines ir padėjo ant stalo. Beždžionė nutvėrė jas ir tuojau norėjo užsimauti ant savo rankų. Supainiojo pirštines: kairės rankos pirštinę movė ant dešinės rankos, dešinės rankos pirštinę — ant kairės. Kai parodė jai jos paklydimą, ji tuojau suprato ir išmoko puikiausiai užsimauti pirštines.

Kitą kartą užėjo žvėrynan dailininkas-paišytojas. Jis, atsistojęs prieš beždžionę, ją nupiešė. Kai jai parodė jos atvaizdą, panūdo ir ji paišyti. Davė jai pieštuką, popieriaus ir pasodino už stalo. Kaip ji nudžiugo, bet tuojau ir nuliūdo! Mat, per smarkiai paspaudė, — ir pieštukas nulūžo. Uždrožę vėl padavė piešti. Dabar beždžionė ne taip spaudė ir pradėjo juo vedžioti po popieriaus lakštą. Tik ne ilgai ji darbavosi. Matė ji, kaip paišytojas pridėdavo pieštuką prie lūpų, — ir ji taip ėmė daryti. Bet kiekvieną kartą įkišusi nukąsdavo galą. Pieštukas išsibaigė, ir ji metė paišytojo darbą.

Žvėryno sargo žmona siuvo. Beždžionė taip pat pamėgino siūti. Susibadė pirštus,— ir metė.

Turėjo ji du draugu: katiną ir šunį. Jei jiedu susipykdavo ir susipešdavo, beždžionė skirdavo juos ir bausdavo: tampydavo už ausų. Atsigulusi guldydavo prie vieno šono šunį, prie antro—katiną.

Ta beždžionė buvo šimpansių veislės.

Vytautas R.

Baisiai šalta

Vakar sniego daug prisnigo.
Kaip gražu, švaru, kaip balta!
Rodos, džiaugtis vien reikėtų.
Bet kodėl taip baisiai šalta?

Žiūri, dairosi artojas:
„Miltų šiemet daug primalta.
Bus ir duonos ir pyrago.
Bet kodėl taip baisiai šalta?"

Vaikšto kalvis ir galvoja:
„Žagrių daug yra nukalta.
Kur einu, visur man gera.
Bet kodėl taip baisiai šalta?"

O pakluonėj, tarp vaikučių,
Ten, kur sniego tiek privelta,
Vaipos baltas sniego senis —
Ak, ir jam, tur būti, šalta!..

L. Žitkevičius

AŠ IR MARGIS

Atsimenu gerai, kai mažas buvau. Tada, rodos, ir saulė aiškiau švietė, ir dienos buvo šviesesnės, linksmesnės.

O kaip buvo malonu ir smagu vasarą žaisti per dienas lauke, lakstyti po pievas, skinti gražias gėles ir gaudyti marguosius drugius!

Aš dažnai žaisdavau su Margiu. Margis buvo toks didelis, gražus ir nepiktas šuo. Jis visuomet manęs klausydavo. Kai paliepdavau jam paduoti man koją, jis drebėdamas atsistodavo ant paskutinių ir ištiesdavo man pryšakinę koją. Margis buvo prie manęs pripratęs ir mane mylėjo.

Kai rytą išeidavau į lauką ir jis mane pamatydavo, tai, nieko nelaukdamas, atbėgdavo. Jis šokinėdavo iš džiaugsmo aplink mane. Aš jį tik paglostydavau.

Kai man atsibosdavo su Margiu žaisti, tada pavarydavau jį šalin. Nepatenkintas Margis nuleisdavo uodegą ir, kaip koks kaltininkas, nubėgdavo į savo būdą. Iškišęs galvą pro būdos skylę, jis vis į mane dar žiūrėdavo. Ir neateidavo pas mane ligi pašaukdavau.

Taip aš su Margiu ilgai žaizdavau ir dūkdavau.

Vieną dieną Margis buvo nuliūdęs. Aš pats nežinojau dėl ko. Pašaukiau jį pas save. Jis pažiūrėjo į mane, pajudino kelis kartus uodegą ir atžingsniavo labai lėtai.

Aš tada buvau labai linksmas. Norėjau su Margiu žaisti. Bet mano Margis buvo liūdnas. Aš šaukiau jį balsu, plojau rankomis ir norėjau, kad jis taip pat būtų linksmas. Bet Margis į mane tik pažiūrėjo ir nesijudino nė iš vietos.

Aš supratau, kad margis nenori manęs klausyti. Supykau, pagriebiau nuo žemės akmenį ir sviedžiau į Margį. Tik išgirdau, kaip vargšas Margis sučypė iršlubuodamas nubėgo į būdą. Stoviu ir žiūriu, ką jis daugiau darys. Tik pamačiau, kad Margis laižo savo koją. Prieinu prie jo būdelės arčiau ir nustembu: iš Margio kojos sunkėsi kraujas. Man pasidarė labai nejauku. Aš jau nebepykau ant Margio, bet jo gailėjausi. O Margis savo gailingomis akimis pažvelgė į mane, pajudino uodega. Aš nežinojau, ką daryti. Taip gaila pasidarė man Margio. Staiga pripuoliau prie jo, apkabinau kaklą ir glosčiau ilgai ilgai.

— Margeli, dovanok man, aš daugiau taip nebedarysiu, — pratariau aš.

O Margis tik pajudino uodegą ir palaižė mano ranką.

Alf. Lešinskas.

Vėl vasara grįžo...

Lyja. Ore šlapia ir šalta. Pirkioje liūdna.

O čia dar ir Jonelis susirgo. Persišaldė bebėgiodamas. Dabar guli, kosti, karščiuoja.

Gali lovelėje ir pyksta ant rudens darganų. Aimanuoja prisimindamas vasaros grožybes. Vasarą Jonelis buvo nuvažiuvęs pas tetutę vasaroti. Tai buvo puiku!

— Kad nors valandėlei grįžtų vasarėlė, — gailisi Jonelis, — tai nė kiek neliūdėčiau, a-a-a...

Tuo tarpu žiūri — nušvito visi laukai, saulutė pasirodė. Šū-šū, sušlamėjo. Žiūri Jonelis — puikiausias miškelis, eglaitės, berželiai linguoja, šypsosi.

— Atėjome tave atlankyti, mes esame gražūs, sveiki, nes nei vienos šakelės, nei viršūnelės mums nenolaužei — sako berželiai, kleveliai.

— Ir mes, — atsiliepė plonu balselių gėlytės, — čia susirinkome pas Jonelį, mes džiaugiamės, kad teko tave aplankyti. Norime padėkoti, kad mūsų be reikalo neskabei ir nenaikinai.

Šur - šur, suspurdėjo berželyje ruda voveraitė. Šoko ant Jonelio lovos, atsitūpė jam ant peties ir ėmė skujelę graužti.

— Sveikas, Joneli! Ar pameni, kaip vasarą žaidėme ir bėgiojome miškelyje.

Man buvo su tavimi linksma, tu manęs negąsdinai, iš mėtyklės akmenimis neleidai, cik, cik!

— Cir-cir, vir-vir, kaip gyveni, Joneli? — pasveikino atskridęs vieversėlis. — Ačiū tau, kad tu mano lizdelį apgynei nuo Margio...

Žiūri, žvalgosi Jonelis ir atsidžiaugti negali.

— Vasara sugrįžo! Vasara su berželiais, su gėlelėmis, su paukšteliais, voverėlėmis. Kaip linksma!

Kad ėmė Jonelis bėgioti po pievelę, po miškelį. Kad ėmė žaisti su voveraite, švilpti, šaukti:

— Ū-a, ū-a, voverike!

Ciū-a!

Ū-a, ū-a.

Tum-da-drai...

— Joneli, Joneli, kas tau? — pažadino mamytė Jonelį, — ar miegi? ar sapnuoji?

— Ir nemiegu ir nesapnuoju! Juk vėl vasara grįžo.

Mamytė nieko neatsakė, tik paglostė Jonelį per galvą.

Kietis.

Žiema

Visur balta,
Visur sniegas.
Mūsų gamta
Kietai miega.

Pliki miškai
Aimanuoja,
Miškais vėjai,
Tik ulioja.

Kad ir šalta,
Kad ir sniegas —
Į mokyklą
Vaikai bėga.

Niekas kelio
Jiems netrukdo
Tas pats vargas
Valią ugdo.

Senis besmegenis

Seni, seni besmegeni,
Kur tu vasarą gyveni?
Ko po mūsų baltą kiemą
Ponavoji tu tik žiemą?

Ilgaranki, drūtakoji,
Ar ten gera Lietuvoje?
Ko tau pilvas guzikuotas,
Kam tau rankoj šluotos kotas?

Seni, seni besmegeni,
Kur padėjai tu smegenę?
Ko taip puola jurkas burkas,
Ko nosytė kaip agurkas?

Kapliadanti, smalaūsi,
Neilgai tu šičia būsi:
Vaikai, šokim, šokinėkim
Ir senelį apvelėkim!

Vytė Nemunėlis.

Aklainis

Buvo toks jaunas lietuvis, kurs vadinosi Aklainis. Tas vardas jam visai tiko, nes nemokėjo nei rašyti, nei skaityti — buvo aklas jaunuolis. Todėl vargingai gyveno: svetimiems bernu tarnavo, sunkiai dirbo, prastai valgė, skurdžiai nešiojo. O širdis buvo pilna noro turėti daug pinigų, gražiai pagyventi, gardžiai pavalgyti. Bet nieko geriau Aklainis negalėjo prigyventi, nes sugebėjo dirbti tiktai juodą darbą ir imti menką atlyginimą.

Iš pasakų Aklainis žinojo, kad yra buvę beraščių žmonių, didelių turtuolių, narsių karžygių, net karalių. Todėl jis laužė sau galvą, kaip prasimušti į gyvenimą, kad būtų turtingas žmogus, kad jam nieko nebetrūktų. Jis buvo girdėjęs, kad už jūrių marių, tame pasaulio krašte, kur saulė praleidžia mūsų naktis, žmonės lengvai prasikuria, sparčiai praturtėją, karališką gyvenimą susidarą.

Aklainis sunkiai dirbo, dar sunkiau pinigus taupė ir saldžiai svajojo išvykti į svetimą laimės šalį. Ir jam pasisekė tai padaryti. Taip vieną dieną Aklainis tarė savo šeimininkui: „Dėkui tau, dėde, už duoną, pastogę ir algą — aš daugiau čia nebevargsiu, eisiu kitur geresnio gyvenimo ieškoti". Jis paliko gimtąjį kraštą ir išvažiavo už jūrių marių, į tą šalį, kur saulė mūsų naktis praleidžia: jis išvažiavo į žiemių Ameriką. Aklainis apsigyveno Čikagos mieste. Tai didelis miestas, su gražiais rūmais, su puošniais gyventojais. Bet Aklainis buvo dar didesnis vargo žmogus: jis turėjo dirbti sunkius juodus darbus, dirbti ir nesilsėti, vargti ir niekam nepasisakyti. Jis grindo gatves, saulės kepinamas, skerdė gyvulius, skerdyklose prakaito šutinamas, vežė mėšlus uždusdamas. Taip Aklainis gyveno ir vargo keleris metus.

Bet vieną kartą Aklainis neteko darbo ir ilgai jo negalėjo gauti. Buvo pavojaus išbaigti nedideles savo santaupas ir tapti elgeta. Jis labai susirūpino, tik nesumanė, kaip iš nelaimės išeiti. Aklainis buvo girdėjęs, kad kaimyninėje šalyje Kanadoje esą aukso laukai, kur aukso gabalai voliojasi kaip akmenys dirvose. Tiktai reikią nuvykus prisirinkti tų aukso gabalų — ir turtuolis visam gyvenimui. O tie laukai

esą labai platūs, akimis nesuregimi, bet niekeno negyvenami ir niekam nepriklausomi, todėl, kas nori, gali sau tinkamai manytis tuščiuose plotuose. Taip Aklainis ėmęs išvažiavo į Kanadą. Bet aukso nerado tuščiuose laukuose. Apie kokį darbą nebuvo galima nė galvoti, nes nebuvo gyventojų.

Kartą Aklainis liūdnas plaukė upe į Hurono ežerą. Sunkių minčių suvarginta galva susvyravo, valtis pakrypo, ir Aklainis pūkštelėjo į vandenį. Jis nuburbuliavo į patį dugną. Vargšas, pasiekęs žemę, rankomis stvėrėsi akmenų ir pasispyręs iškilo į paviršių su gabalu aukso rūdos rankoje. Jis išplaukė į krantą. Aklainiui atsivėrė akys: jis suprato, kad toliau turtų ieškoti nebereikia, nes jis jau rado aukso žemę. Kad kraštas buvo niekeno negyvenamas ir todėl niekam nepriklausomas, tai Aklainis tą žemės plotą prie upės, kur buvo išsimaudęs, paskelbė savo žeme ir toje žemėje įkūrė aukso kasyklas. Tai buvo geriausios aukso kasyklos visoje Kanadoje.

Aklainio vargai pasibaigė. Jis pasidarė turtingas žmogus. Tik vienas negerumas su juo pasiliko — tai nemokėjimas rašyti. Beraštis gi negali sąskaitų tvarkyti, pinigų į banką padėti ir iš banko išimti, nes tokiems reikalams reikia mokėti nors pasirašyti. Tai Aklainis turėjo prisiversti išmokti tik vieną savo pavardę pasirašyti. Ir jis išmoko tik paširašyti, bet nieko daugiau dėl to, kad visus darbus padarydavo pasamdyti žmonės.

Aklainio kasyklos buvo labai pelningos. Jo turtai taip didėjo, kad jis pasidarė milijonierius.

Aklainis ėmęs gyventi turtingu gyvenimu, vedė gražią žmoną, tik ne savo tautos mergaitę, ir apsigyveno Toronto mieste. Jis ten pasistatydino puikius rūmus, aptvėrė juos aukšta tvora ir prie vartų pastatė du sargus budėti dieną ir naktį.

Aklainis pasidarė didelis ponas. Kas žiemą jis važiuodavo pasilsėti į rojišką kraštą – Floridą, kur amžina vasara.

Aklainis tik sau turtus krovė, tik savim vienu rūpinosi. Jis buvo lietuvis, bet neturėjo jokių reikalų su lietuviais. Jis nebuvo prisidėjęs prie jokios lietuvių draugijos. Jis neišmanė jokių tautos reikalų, niekuo nepadėjo nei savo giminėms, nei gimtajai žemei.

Aklainis mirė širdies liga Floridoje praėjusią žiemą, sulaukęs 54 metų amžiaus. Jo palikti turtai apskaičiuojami dvidešimt penkiais milijonais dolerių. Visi tie turtai teko svetimiems žmonėms.

Aklainis nuostabiai prasimušė į gyvenimą, bet savo laimėjimais niekam laimės nesuteikė. Aklas, nemokytas iškilo, aklas ir gyvenimą pabaigė.

„Kregždutė“.

Žiemos vėjas

Kaukia vėjas, neša sniegą,
Dieną naktį neužmiega.
Dieną naktį ten po kiemą
Vis šokina baltą žiemą.
Pašokina ir kvatojas,
Baltom snaigėm ją užklojęs.

Ad. Keraitis.

GĖLĖ ir GĖLAITĖ

Kartą gyveno karalius, kuris turėjo dukrelę, vardu Gėlaitę. Gėlaitė buvo labai gera ir nuostabiai graži. Visi dvariškiai, ponai ir prasčiokėliai ją labai mylėjo, ir buvo linksma ir gera Gėlaitei tarp jų gyventi.

Bet karalius vedė raganą, kuri taip pat turėjo dukterį. Jos duktė buvo pikta ir biauri, todėl niekas jos nemylėjo. Nepatiko tai piktajai raganai, supyko ragana ir sako Gėlaitei:

— Kad tu paukščiu išlėktumei.

Gėlaitė pavirto gegute ir išlėkė. Karalius ir žmonės greitai pasigedo karalaitės, bet niekur jos rasti negalėjo. Liūdna visiems pasidarė. Bet labiausiai liūdėjo Gėlaitės jaunikaitis karžygys Silpnutis.

Kartą Silpnutis išėjo šilan pasivaikščioti. Beeidamas išgirdo šaukimą. Apsidairęs pamatė medyje gegutę, kuri žmogaus balsu tarė:

— Aš esu tavo Gėlaitė. Mane užkerėjo piktoji pamotė. Gelbėk mane!

— Ką turiu daryti? — paklausė Silpnutis.

— Eik tuo šilu į šiaurės šalį dvi dienas ir dvi naktis. Trečią dieną prieisi gražius raganos rūmus. Tik atsimink, nieko iš raganos neimk! Už raganos rūmų rasi akmeninę olą. Ten pasislėpk ir manęs lauk tris naktis. Pirmąją naktį atvažiuosiu dvylika juodų arklių ir vešiu tau gražius karžygio rūbus. Antrą naktį atvažiuosiu dvylika ugnimi žėrinčių arklių ir atvešiu tau aštrų kardą, o trečią naktį atvažiuosiu dvylika baltų arklių ir atvešiu tau deimantų žiedą. Jei tas tris naktis ištversi nemigęs, nuolat budėsi, tai mane išvaduosi.

Silpnutis sutiko.

Po trijų dienų jaunasai karžygis iškeliavo jam paskirton vieton. Ėjo tris dienas, tris naktis, kol priėjo puikius rūmus. Kelias buvo sunkus: per griovius, per erškėtynus Beeidamas visai suplėšė savo rūbus. Priėjus jam prie rūmų, pasitiko jį ragana su gražiais blizgančiais rūbais ir sako:

— Karžygiui netinka suplyšusiais rūbais vaikščioti. Še tau naujus rūbus.

— Iš tikrųjų, — pamanė sau karžygys, — sarmata su tokiais rūbais pasirodyti.

Ir priėmė rūbus. Apsirengęs blizgančiais rūbais, nuėjo į olą. Bet beeinant paėmė jį toks miegas, kad prie olos krito ir užmigo.

Dvyliktą valandą nakties atvažiavo karalaitė puikioj karietoj su dvylika juodų arklių. Bet jaunikaitį rado bemiegantį. Tampė, draskė, žadino, tačiau prižadinti negalėjo. Nuliūdo Gėlaitė ir ėmė verkti, o iš jos ašarų pasidarė ežerėlis, kuris užpylė visą olą.

Anksti rytą Silpnutis pabudęs girdi — gegutė kukuoja:

— Savo mylimąją paniekinai, į blizgučius išmainei...

Suprato karžygys blogai padaręs ir puolęs ant kelių prašė dovanoti ir prižadėjo daugiau taip nedaryti.

— Dabar viską padarysiu, kad tik tave išvaduočiau.

— Eik, — sako gegutė, — namo, nevalgyk, negerk tris dienas, tris naktis, trečią dieną ateik prie šito ežerėlio, o už ežerėlio rasi kitą olą, dar didesnę. Pasislėpk tenai ir lauk manęs tris dienas ir tris naktis. Pirmą naktį atvažiuosiu dvylika juodų arklių ir atvešiu tau valgio ir gražių rūbų, antrą naktį avažiosiu dvylika ugnimi žėrinči-

arklių ir atvešiu tau aštrų kardą, o trečią naktį atvažiuosiu dvylika baltų arklių ir atvešiu tau deimanto žiedą. Jeigu visas tris naktis išbudėsi, tai mane išvaduosi.

Po trijų dienų karžygys — jaunikaitis nuėjo paskirton vieton. Kelias buvo sunkus. Ėjo per griovius, per kalvas ir dar labiau išalko. Priėjus jam rūmus, ragana išėjo ir sako:

— Prašom pasilsėti, prašom vidun užeiti, prašom gardžiai užsikąsti.

O rūmuose grojo puiki muzika ir šoko grakščios šokėjos.

Mano jaunikaitis:

— Užeiti vidun nieko bloga nėra: juk nevalygsiu, tik pažiūrėsiu, kaip ten šoka.

Ir įėjo.

Viduje pasitiko jį tarnai su gardžiausiais valgiais ir gėrimais. Pamatęs tokius gardžius valgius ir ir gėrimus, jaunikaitis neiškentė neparagavęs. Pamatęs puikias šokėjas, neiškentė truputį nepašokęs.

Prisivaišinęs, prisišokęs atsiminė, kad reikia eiti karalaitės laukti. Greitai nuėjo olon. Bet vos suskubo įeiti olon, kai krito ant ant žemės apalpęs nuo miego.

Dvyliktą valandą nakties atvažiavo karalaitė puikiausioj karietoj su dvylika juodų arkliu. Bet jaunikaitį rado dar kiečiau bemiegantį, raganos valgių prisivalgiusį, raganos gėrimų prisigėrusį, su raganos šokėjomis prisišokusį.

Dar labiau nuliūdo Gėlaitė, kad jos mylimas bernelis taip suniekšėjo: ją į valgį išmainė, raganos šokėjomis susižavėjo. Ir ėmė verkti dar labiau, o iš jos ašarų pasidarė dar didesnis ežeras, kuris užliejo visą olą ir jaunikaitį paskandino.

Ir vėl Gėlaitė liko gegute, o olų ežerai ir šiandien tebėra. Tuos ežerus karalaitės — gegutės atminimui žmonės pavadino jos vardu: vieną — Gėle, kitą — Gėlaite

Ž. Kukutis.

SNAIGĖS

Baltos snaigės, sidabrinės
Krinta iš aukštai,
Kalnai, pievos mūs gimtinės
Puošiasi baltai.

Vakar buvo mūs kalneliai
Nuobodūs, pilki,
Šiandien stovi kai panelės
Skaidrūs ir balti.

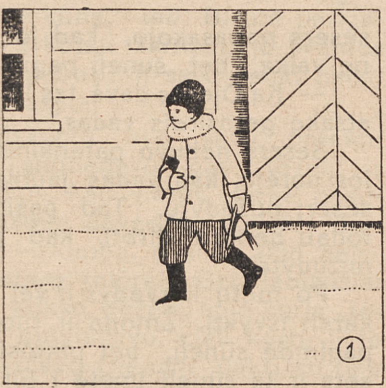
O saulutė kai sušvinta
Iš po debesų,
Milijonai žėri, plinta
Deimantų šviesių.

Jau vaikeliai viens po kito
Ima rogeles,
Važinėjas nuo pat ryto,
Traukia daineles.

Eida, snaigės sidabrinės!
Kriskite dažniau!
Eida, puoškit mūs gimtinę,
Mums bus dar linksmiau!

Daglis.

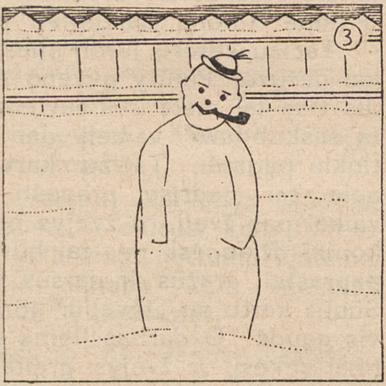
SENIS—BESMEGENIS

Kai minkštutis, tartum pūkas,
Sniegas apdengė žemelę,
Ignas tekinas išrūko
Kieman iš niūrios pirkelės.
Senį-besmegenį jis,
Matot, nulipdyt norįs.

Ir bernaitis negaišuoja,
Gaišti — tai ne jo silpnybė,
Bet karštai į darbą stoja —
Sniego priverčia daugybę.
Sniegas minkštas ir lipnus —
Kaip, mat, Besmeginis bus!

Ir tikrai po valandėlės
Štai koksai stovėjo „dėdė“:
Galvą puošė skrybelėlė,
Visas baltai apsirėdęs.
Pypkę rūko ir, vaikai,
Į juos šypsosi saldžiai.

Tuo tarpu čionai atbėgo
Vyro mūs draugų būrelis
Ir apie senelį sniego
Susidaro tuoj ratelis.
Sukas, trypčioja vaikai —
Aidi klegesys, juokai.

BIRUTĖ

Seniai, labai seniai, gal apie tūkstantį metų, Baltijos pajūriu jojo šios šalies garsusis karvedys su savo ministrais. Pajūry skalbė žlugtą trys sesers. Kai pamatė jos karvedį su ministrais jojant, vyresnioji ir sako:

— Kad aš ištekėčiau už vado, tai dėvėčiau tokius, baltus baltinius kaip sniegas.

Vidutinioji sako:

— Kad aš ištekėčiau už vado, tai jo visus rūbus auksu išsiuvinėčiau.

O trečioji sako:

— Kad aš ištekėčiau už vado, tai užauginčiau jam sūnelį aukštą kaip liepą, stiprų kaip ąžuolą, narsų kaip arkangelą.

Vadas serų kalbas girdėjo. Visų kalbos jam patiko, bet labiausia jam patiko jauniausiosios kalba. Sugrįžo prie sesučių ir sako:

— Visos jūs geros, bet geriausia tai jauniausia. Tu, vyresnioji, eik už ministro, tu, vidutinioji, eik už kito, o tu, jauniausioji eik už manęs, karo vado.

Visos sesers gerai ištekėjo, bet geriausiai tai jauniausia, visų vestuvės buvo puikios, bet puikiausios tai jauniausios.

Kartą užpuolė priešas kraštą terioti. Karo vadas turėjo karan išjoti.

Kad jo žmonai nebūtų liūdna, vadas liepė seserims prie jos būti, ją sielvartuose paguosti.

Netrukus vado žmona pagimdė gražų sūnelį. Bet sesers, kurios savo jauniausiai seseriai laimės pavydėjo, susitarė:

— Įmeskim vaiką į jūrą, o vadui pasakysime, kad jo žmona šuniuką pagimdė.

Kaip sumanė, taip padarė.

Karvedžiui iš karo sugrįžus, sesers papasakojo, kad jo žmona ne vaiką, bet šunelį pagimdžiusi.

— Ką Dievas davė, tas ir bus,— atsakė geraširdis vadas.

Sesers nebuvo patenkintos, nes jos norėjo, kad vadas jauniausiąją seserį nužudytų. Tad pasiryžo ir toliau bendrai dirbti, kad ji būtų nužudyta.

Po metų karvedys ir vėl turėjo karan išvykti. Žmona ir tuo kartu pagimdė sūnelį, bet piktosios sesers ir tą sūnelį įmetė į jūrą.

Toks pat likimas ištiko ir dukrelę, kurią vado žmona pagimdė vyrui į karą išjojus. Tik piktosios sesers, įmesdamas jūron dukrelę, nepastebėjo, kad motina buvo dukrelei ant kaklo užkabinusi aukso dėželę, vyro jai padovanotą.

Karvedžiui grįžus, sesers papasakojo, kad žmona pagimdžiusi katelę. Šiuo kartu karvedys užpyko ir liepė žmoną kalėjiman įmesti.

Tačiau serų jūron įmesti vaikai nežuvo. Pajūry gyveno žvejys. Jis visa tai matė ir kiekvieną kartą suskubdavo vaikelį dar gyvą tinklu pagauti. Tačiau karvedžiui apie tai nedrįso pranešti. Augo vaikai pas žvejį, o žvejys neapsakomai džiaugėsi, nes tai buvo nepaprastai gražūs ir narsūs vaikai. Sūnūs kartu su „tėveliu" jūroj žuvis gaudė. O darbas jiems stebėtinai sekėsi, ir žvejys greitai praturtėjo. Praturtėjęs nešykstėjo lėšų savo „sūneliams" pramogų suteikti. Matydamas nepaprastą „sūnelių" judrumą ir narsumą, įtaisė jiems po puikiausį žirgą. Su tais žirgais dažnai laisvalaikiais jodavo giriosna medžioti. Ir medžioklė jiems sekdavosi kaip niekam. Medžiodavo ne kiškius, ne stirnas, bet vilkus, lokius ir stumbrus.

Tuo tarpu dukrytė, kuriai buvo duotas vardas Birutė, pasirodė la-

bai kukli ir pamaldi. Ta šalis anais laikais buvo dar stabmeldiška, garbino Perkūną, tad Birutė pasižadėjo Perkūnui tarnauti, jo šventos ugnies daboti, jį savo šaliai palaimos prašyti.

Laisvuoju nuo savo pareigų metu skubėdavo pas „tėvelį“ ir broliukus, kad jiems darbe padėjus. Namie dėvėdavo kuklius drabužius —trumpą, o ant kaklo gelsvo gintaro šniūrelį. Bet labiausiai mėgo aukso dėželę, apie kurią „tėvelis“ nutylėdavo, kiek kartų ji jo paklausdavo. Dieną ir naktį su tąja dėžele nesiskirdavo.

Buvo didele dainininkė, o balselis buvo toks švelnutis, toks malonus, kad jai dainuojant paukščiai nustodavo čiulbėję, o žvėrys bėgioję. „Tėveliui“ dargi ašaros iš džiaugsmo byrėdavo, savo „dukrelės“ dainų besiklausant. O aplinkiniai žmonės atsidžiaugti žvejo dukrele negalėdavo. Kiekvienas bėgdavo jos pažiūrėti, arba jos dainelių pasiklausyti, kuomet ji, pietus lauknešėlyj nešdama, bėgdavo į pajūrį pas brolius.

Taip gyveno ir džiaugėsi žvejys savo „vaikais“.

Tuo tarpu karvedys liūdėjo, apsiblausęs ir niūrus, kaip rudens diena, vaikščiojo, neturėjo žmonos, neturėjo sūnaus, kurs senatvės dienas būtų paguodęs.

Nieks jo negalėdavo pralinksminti, nei sujdominti. Tik vienas dalykas nuolat jį sujaudindavo—tai gandai apie nepaprastai narsius medžiotojus, kurie išdrįsdavę jo giriose medžioti, stumbrus ir lokius kauti.

Sykį su tos šalies didžiuoju kunigaikščiu Kęstučiu ir daugybe ponų ir tarnų išjojo jis giriosna medžioti. Daug primušė medžiotojai žvėrių, bet daugiausia tai karvedys jų nukovė.

Medžioklei besibaigiant vadas užtiko nepaprastai didelį stumbrą ir ėmė jį vytis. Bet stumbras nemanė pasiduoti. Nuviliojęs savo persekiotoją girios gilumon, pasiryžo stoti su juo dvikovon. Atsigrįžo ir su didžiausiu įnirtimu puolė karvedį. Nieko nepadėjo vado šaudomos vilyčios. Baubdamas, kraujus taškydamas, artinosi įniršęs stumbras. Mirties šmėkla stojo karvedžiui prieš akis.

Staiga sušvilpė nežinomos rankos paleista vilyčia, ir stumbras krito negyvas prie pat karvedžio žirgo kojų. Vadas atsigrįžęs pamatė nepaprastai narsios išvaizdos ir ant puikaus žirgo medžiotoją. Medžiotojo veidas priminė jam gerai pažįstamą ir brangų asmenį. - Valandėlę stovėjo karvedys, nemokėdamas žodžio pratarti. Buvo jam negarbė, kad jis—vadas, kuris pulkų pulkus priešų išblaškydavo, šiandien pirmą kartą buvo atsistojęs mirties akivaizdoje ir kaipo silpnutis, bejėgis liko nepažįstamo žmogaus išgelbėtas. Tačiau atsipeikėjęs, užuot dėkojęs, tarė:

— Kaip išdrįsai be mano leidimo šioje girioje medžioti? Aš esu šių girių šeimininkas ir garsusis šio krašto vadas, aš galiu tave nubausti ir kalėjiman įmesti.

Ir pridėjęs prie lūpų aukso ragą užgrojo, šaukdamas tarnus.

(B. d.).

ŽINELĖS

Valčiuliškė, Suvalkų apskr. *Kalėdų eglutė.* Šio kaimo vaikai, susidėję su Senų Ramonų vaikais, surengė Kalėdų eglutę. Susirinkę prie eglutės suvaidino savo pačių sugalvotą trumpą, juokingą scenos vaizdelį, pasakė eilių, pagiedojo kalėdinių giesmių ir pažaidė ratelių. Pabaigoje atvykęs Kalėdų senelis davė visiems dovanų.

Prie eglutės buvo susirinkę ir vaikų tėvai. *Omegus.*

Trumpališkis, Suvalkų apskr. *Ir čia buvo eglutė.* Kalėdų antrą dieną šio kaimo vaikai, vyresniųjų padedami, surengė gražią eglutę. Prie jos vaikai taip pat pasakė eilių, pagiedojo giesmių ir t. t. Už visa tai Kalėdų senelis nepasigailėjo vaikams dovanų. Vaikai tą eglutę ilgai minės. *Alys.*

DARBELIAI

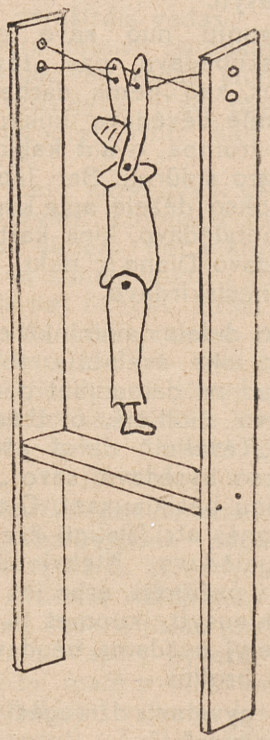
ŠOKLYS

Pamėginkime pasidaryti sau ir padaryti mūsų mažesniems broliukams ir sesutėms kelis žaislelius. Pradėkime nuo š o k l i o. Gal jūs jį pasivadinsite kaip kitaip, — tai ir mums praneškite.

Paimkite dvi vieno ilgumo lentytes ir prikalkime prie trečiosios, kiek trumpesnės. Prikalkite taip, kad, paspaudus pirštais apačią, viršutinė dalis galėtų prasiskėsti. Viršutinėje dalyje bus pakabintas šoklys, kuris kojomis neturi siekti skersinės lentelės.

Dabar padarykite patį šoklį. Pirmučiausia išpiaukite iš kartono (storo popieriaus) arba lentučių šoklio liemenį su galva. Paskui padarykite skyrium abi kojas ir skyrium abi rankas. Rankas ir kojas pritaisykite prie liemens taip, kad jos lengvai judėtų.

Per skylutes rankose ir šoninėse lentelėse perverkite stipresnį siūlą arba šniūrelį taip, kaip parodyta piešinyje.

Šoklys jau padarytas.

Paimkite žaislelį už lentyčių apačios ir pirštais suspauski ie. Viršutiniai lentyčių galai tuomettš-temps siūlą ir privers šoklį šokti kojomis viršun, jis visas juokingai sutabaluos.

Kad būtų įvairiau, šoklį įvairiai nudažykite: kepurę rudai, svarką su rankovėmis pilkai, kelnaites margai, batus juodai. Galite nudažyti ir kitokiomis spalvomis, kaip jums atrodys gražiau ir kokius dažus turėsite.

Kai šoklį padarysite, praneškite ir mums, ar gerai šokinėja.

Wydawca-Leidėjas L. **Cicėnas** Redaktor-Redaktorius V. **Budrevičius**
Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno